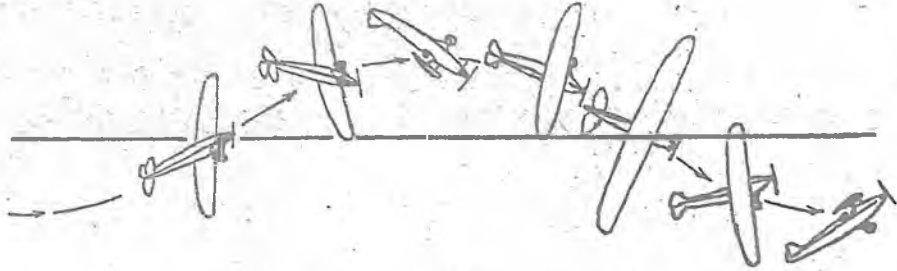

MALI ISTRANINI

MALO RAZONODE

Kako ćete iglom probiti komad od jednog dinara? Ako uzmete jednu iglu, položite ju na komad od jednog dinara, pa udarite po njoj čekićem, igla ne samo da ne će probiti dinar, nego će se rasprsnuti u tisuću komada.

Ako pak uzmete jedan čep od pluta i provučete iglu kroza nj tako, da je šiljak igle na jednoj, a kraj na drugoj strani čepa, ali tako da niti najmanji dio igle ne viri iz čepa, pa taj čep postavite na komad novca od jednog dinara, te snažno udarite čekićem po čepu igla ne će prsnuti nego će se svcm snagom zabiti u novac i sigurno ga probiti.

Kako ćete prerezati krušku na dvije sasvim jednake polovice? — Uzмите jednu krušku, repić joj vežite koncem i objesite ju na strop. Turite krušku u šalicu vode i to na taj način, da se kruška ne zanjiše. To će vam biti najlakše na taj način, ako punu šalicu vode lagano podmetnete pod krušku i krušku oprezno u nju umočite. Zatim odmaknite šalicu i pričekajte, dok s kruške ne padne na pod kaplja vode.

Na ono mjesto, kamo je kapnula kap vode postavite nabrušeni nož s rezom okrenutim prema stropu, dakle prema kruški. Zatim zapalite nit, na kojoj visi kruška i kruška će pasti ravno na oštricu noža, koji će je preći točno po polovici. Budite sigurni, da su i jedna i druga polovica sasvim na vlas jednake.

Kako ćete nekuhano jaje postaviti da stoji na stolu uspravno? Poznata je priča o Kolumbu, koji je postavio kuhano jaje na stol da je stajalo uspravno. Kako je to napravio? Jednostavno je udario jajetom o stol i ono je stajalo uspravno. S kuhanim je jajetom lako to napraviti, ali htjeli bismo vidjeti Kolumba kako bi se bio držao, da je morao postaviti uspravno jedno prijesno jaje.

Ali mi možemo i to. Evo kako: Uzmemo prijesno jaje i tresemo ga dugo vremena u ruci, tako dugo, dok se u njemu sasvim ne izmiješa bjelanjak sa žutanjkom. Nakon toga ga oprezno postavimo na stol nastojeći da postignemo ravnotežu, što će nam s takovim jajetom vrlo lako poći za rukom.

Pokušajte samo, ali pazite pri tom da jaje ne razbijete, da ne bi nasred stola napravili kajganu.

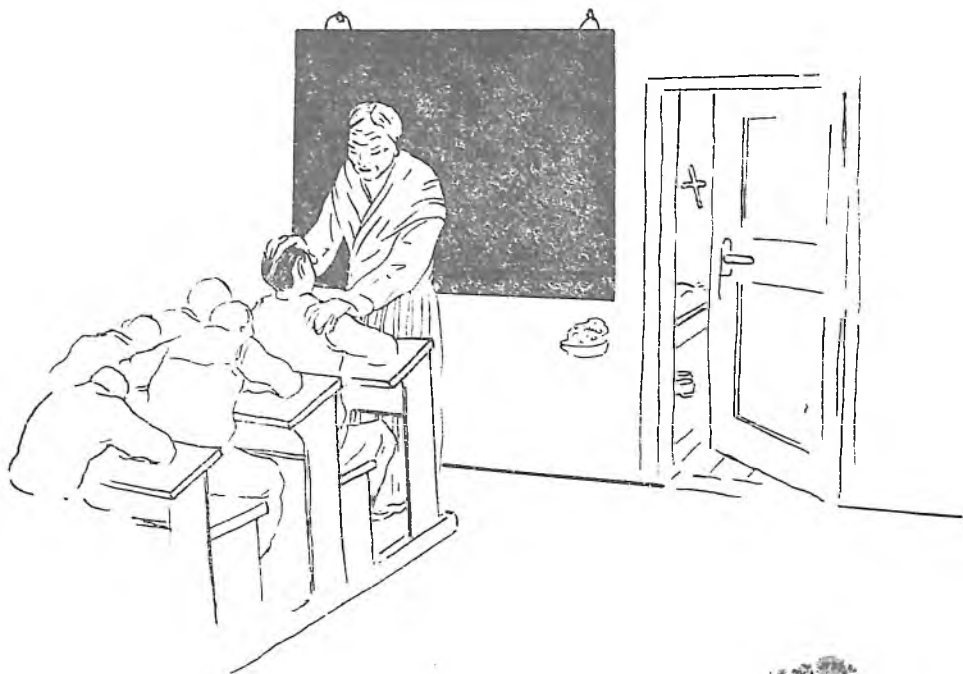
MALI ISTRANIN

GOD. VIII ZAGREB, VELJAČA ŠKOL. GOD. 1936/37 BR. 6

MAJKA

Bilo je to u prvom razredu. Djevojčice i dječaci pomiješani, zamorili su svaki u svojim klupama, jedan je pokazivao drugome, što je kod kuće lijepa narisao, pričao gdje je jučer, s roditeljima bio, i kako se zabavio.

Mala Lidija ušla je u razred taman čas prije nego što je došla gospođa učiteljica.

Nju bi svakog dana dopratila sve do škole pa čak i do klupe stara jedna sluškinja, stroga i odlučna lica, koja se je vrlo rijetko smijala. Zato se i Lidija u posljednje vrijeme nekud uozbiljila, počesto se znala zagledati kroz prozor i zamišljeno nekud zurila. Kad bi ju koji dječak zadirkivao ili ju povukao za pletenice, jedva bi se obazrela.

Djeca su već naučila čitati i mala i velika slova, pa su već marljivo čitala pojedina kraća štiva iz čitanke.

— Hajde, Pipiću, rekla je učiteljica, — ustani pa nam glasno i jasno pročitaj štivo »Đak« na petoj strani čitanke.

Pipić ustane i stade čitati zvonkim glasom: »Slavko se rano budi i odmah ustaje; onda se pere, češlja i oblači. Poslije doručka uzme svoje školske stvari, pa ide u školu...«

— A sada nastavi ti, iverice Neveseliću, reče gospođa učiteljica. Pipić sjedne a Neveselić nastavi štivo, gdje je Pipić prestao.

Kad su pročitali štivo do kraja, reći će gospođa:

— Spremite, djeco, knjige, izvadite pisanke i pera, pa ćemo pisati po diktatu.

Za čas začu se šuštanje listova i papira, struganje pernica i škripanje pera.

Gospođa je diktirala štivo »Majka« sa strane devete:

»Ko je ono, ko se već ranom zorom budi i ustaje, dok mi još slatko spavamo?

Majka!

Koji ono čuvar u kasno doba noći na nas pazi, nad nas se nadnosi, dok mi još snivamo slatki san?

»Majka!«

.... «dok mi još snivamo slatki san...» pisala je sva uzbudena mala Lidija, a lijepe se njene plave oči zamaglile od suza...

Dalje nije mogla. Nešto ju je stiskalo u grlu, prignula je glavu, a dvije se krupne suze ko dvije kapi jutarnje rose biserne otkotrljaju i padnu na papir...

Pred oči joj dođe slika njene majke. Tako je lijepa, tako mila njezina dobra majčica. Lijepo se spominje kako se je svake večeri nagibala nad njezin krevetić, pjevaljila joj neku slatku uspavanku, dok su joj se oči tako blago i mило sjale. Oh, njezina dobra majčica, ljepša je ona nego li su sve druge majke, nego li sve druge gospođe. A sada je nema. Već je tri mjeseca nije vidjela.

Stara sluškinja, stroga i ozbiljna budi ju ranim jutrom i uspavljuje ju kasno uveče, ali bez pjesme, bez nježnog draganja...

»Ko nas uči moliti se dragome Bogu, koji je stvorio nebo i zemlju?

»Majka!«, Tako je diktirala dalje učiteljica, ali ju mala Lidija nije više čula. Pero joj je ispalo, glavu je naslonila na ruke i briznula u grčeviti plač... Jedna za drugom kotrljale se suze i kapale na pisanke. Ramena su joj se tresla od jecanja...

Učiteljica toga u prvi čas nije primijetila, pa je nastavljala jednako glasno:

»Ko se veseli, kad nas hvale i darivaju? Ko li tuguje i plače, kad nas kore i kažnjava?

Majka!«...

Da, majka! »A gdje je sada moja dobra majka?« mislila je u sebi mala Lidija. Tata je kazao, da je majka u sanatoriju. Već ju tri mjeseca nije vidjela, a kako je teško bolesna nikoga ne puštaju k njoj... Oh, kako bi rado bila pošla da ju bar jedamput vidi gore u onom Merkurinom sanatoriju na brijegu odakle se tako lijepo vide tornjevi prvo stolne crkve, pa onaj veliki križ na crkvi Svetoga Petra, i vijugava Sava u daljini! Al eto liječnici su kazali, da ne smije nitko k njoj, da se ne bi uzrujavala, pa ju tako ni njena mala Lidija nije već puna tri mjeseca smjela vidjeti.

A danas, kad je gospođa učiteljica stala diktirati štivo Majka, jadna mala Lidija nije više mogla izdržati.

»Koga onda da ljubimo i slušamo više od majke« završila je učiteljica diktat, a mali Pipić, koji je sjedio iza Lidijske ustade i reče:

»Gospodo, Lidijska plače...« Cijeli razred digne glavu sa svojih pisanka i do stotinu se sitnih djetinjih očica uprlo u Lidiju, koja je sva pogrbljena gorko ridala.

»Što ti je, Lidijska?« pitala je zabrinuto gospođa učiteljica. Ali Lidija nije mogla ništa odgovoriti, nego je samo protisnula:

»Moja mamica, moja dobra mamica...«

Gospođa je odmah razumjela, što je na stvari.

Nježno je primila Lidiju za ruku i izvela je iz razreda.

»Pođi malo na zrak, prošetaj se po školskom vrtu,« reče, »pa će ti odmah biti bolje«.

Lidija siđe niza stube u vrt i klikne od veselja. Njezin ju je tata čekao.

»Lidija, srce,« reče, »budi vesela i sretna, jer mamici je našoj dobro. Upravo su mi ovaj čas javili, da je izvršena operacija sretno uspjela i da se mamica sada već vrlo dobro osjeća, pa je molila da ju dođemo posjetiti. Mnogo je trpjela, ali sada joj je, hvala Bogu, dobro.« To reče i zagrlj Lidiju obasuv joj cjelovima lice...

»Da znaš, tatice, kako je meni bilo teško danas. Pisali smo diktat o majci i ja ga nijesam mogla svršiti. Gledaj što smo pisali.« reče Lidija i pokaza tati pisanku.

Tata pogleda pisanku, a oči mu se zamute. Cijela je strana bila orošena suzama Lidijinim. Znao je zašto. Štivo o Majci bilo je tako dirljivo, pa kako ne bi djelovalo na Lidiju.

»Hvala Bogu, sada je već sve dobro i naša će mamica biti već za nekoliko dana kod kuće zdrava. Nego sada nemojmo čekati, požurimo se, jer mamica nas očekuje.« Tako reče tata, uzme Lidiju za ruku i brzim koracima uputi se do stajališta tramvaja, koji je vodio prema Merkurinom sanatoriju, gdje ih je već oporavljena željno čekala njihova majčica...

E. R.

ŠALJIVA PITANJA

1. Gdje raste najbolje vino?
2. Koja kuća ne plaća poreza?
3. Tko opeče bez vatre?
4. Kriv je, a još nije nikada bio osuđen! Tko je to?
7. Slijepac je vidio zeca, gdje trči; hrom je skočio za njim, da ga uhvati, a jedan goli čovjek uzeo je zeca i turio ga u džep! Što je to?
8. Tko je onaj, koji je Bogu služio i ništa nije sagriješio, pa ipak nije dospio u nebo?

(Odgovore vidi na str. 91)

Doznao je mali Mića
Kako može posve lako
Uloviti ptića. —
Ni po muke!
Trebalo samo nešto soli
Uzeti u ruke,
Na prstima tiho prići
I ruku podići,
Osoliti ptići rep.
Jedan... dva...
Već je tvoja. —
S njom u džep!...

— — — — —
Pružila se zgodna Mići,
Kad su gladni bili tići. —
Snijeg je pao;
Crnog kosa
U dvorište dotjerao.
Mićo sade
Pa se za čas

U dvorištu nađe.
U ruci mu dva-tri zrna.
Još trenutak — pa će imat
Kosa crna.
Mekim snijegom Mića gazi.
Sve se šulja,
Da ga ptića ne opazi.
Primakne se bliže,
Desnu ruku diže...
Sad će — na!
Ali... da!
Kos poskoči,
Na granu se vine,
A naš Mićo
Začudo — zine....

Al se odmah tješi Mića. —
»Skoro sam ukebo tića.
Solju bih ga ulovio,
Da mi nije — odletio«...

Šime Fučić

Pisano na čelu

Mali Zvonko bio je nemiran u školi, nemiran i jogunast, pa ga je učitelj zadržao u kazni. Na veliki Zvonkov plač, oprostio mu je učitelj kaznu.

Putem kući sjetio se Zvonko, da mu je majka kazala:

— Budi dobar u školi... Znaj, Zvonko, ja znadem uvijek kad si nemiran i neposlušan, jer ti je to pisano na čelu... Zvonko misli i sve prevrće u glavi majčine riječi i sve u sebi veli:

— Danas sam bio baš nemiran u školi i sad mi je to pisano na čelu, a majka će to pročitati.

I stao Zvonko da tare rukom čelo, ali kako je trô čelo, ono mu se sve to više zarumenilo.

Kad je došao kući, majka ga pogleda i reče mu ozbiljno:

— Zvonko ti si bio opet nemiran u školi, vidim ja, sinko, pisano ti je na čelu.

I Zvonko nije dobio kod objeda slatkiša, ali od toga dana bio je uvijek u školi najmirniji i najmarljiviji.

Barba Rike

MOJE SELO

U mom je selu svaka kuća kamena i na kat. Najviše ih je pobije-
ljeno izvana, a mnoge i iznutra. Kroz selo prolazi vlak, koji spaja veća
istarska mjesta Pulu, Pazin, Trst. Ljudi su u mom selu čvrsti i snažni.
Nose »kurete« (prsluke), »brnavreke« (gaće) platno od konopije i klo-
bučić, a žene »modrne«, lijepe narodne nošnje, izvezene i okićene, a
opasane tkanicom. Lijepo mi je nekad tamo bilo. Obradivali su ljudi
svoje njive, vinograde, polja, a mi djeca čuvali bi ovce. Uveče bi selo
izgledalo ljepše nježnije, toplije. Ovce bi blejale žudno čekajući sastanak
sa svojim janjčićima, bijelim, šarenim, crnim. Kraj njih se uvijek na-
lazio kudrov, a često bi stupao za njima i magarčić, slušajući kudrova
naredjenja i strpljivo noseći pastira ili gospodara. Pastirska pjesma od-
zvanjala je od jednog kraja do drugoga. Jedan bi se drugom glasali i
svi se kući žurili. Sa prvim zvijezdama, prvim mrakom morali su biti
kod kuće. Zadovoljni i mirni janjčići zaspali bi kraj svojih majki. U
kućama bi slabo svijetlo uljane svijeće, a negdje i jeftine petrolejske
lampe odavalo znak, da je tu još budno. Oko ognjišta sjedili bi stariji.
Otac bi punio i praznio lučicu za lučicom, a majke i sestre prele bi vunu.
Na ognjištu je gorila jaka vatra, a vani bi na mahove fijuknula čas
jače čas slabije bura. Tišinu u selu narušavao bi samo lavež pasa ili
odlazak susjeda k susjedu na razgovor i na čašicu vina! Nedjeljom
je sve mirovalo. Već rano ujutro odlazili su stariji u crkvu na
Malu Misu pozdravljajući jedan drugoga sa: »Ala pomalo...« »Poma-
ljahno. pomaljahn« odgovarali bi drugi. Čisto, odjeveni išli su naši
očevi, naši djedovi da obave svoju dužnost, da prisustvuju svake Ne-
djelje sv. Misi, da čuju koju lijepu riječ u crkvi. Na trgu bi im stari
»Žaneto« čitao naredjenja općinske gospode. Bio je to »fanat«, dobroćudni
čiča, koga su svi poznavali iz bližih i daljnjih sela! I mnoge, mnoge
bukalete (vrčeve vina) prevrnuo je donošajući ljudima rijetku poštu.
U nedjelju po podne odmarali bi se kod kuće čekajući opet dan, da
krenu u njive, vinograde, šume, a mi mladi na pašu i u školu, da se
spremimo za život. Jadno selo moje, kako je sad tamo u njemu? Ori li
se jošte ona naša lijepa pjesma, srdačna i topla!?

Srbobran, veljače 1937.

Prikodražan

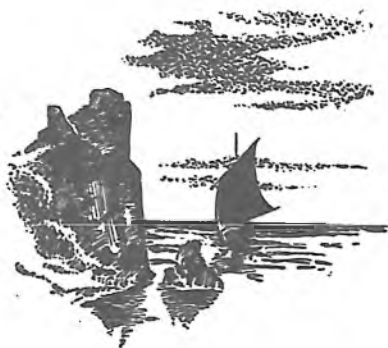
Čobanin

U maloga Milana
grana vita, vitana:
ne da jaši
bijesna hata,
ni da plaši
mladeg brata;
cio njegov alat to je
kojim čuva stado svoje.

Grana tanka, tanana
u maloga Milana,
njom kroz selo,
polja svuda
stado cijelo
s malo truda
mirno vodi u travčicu,
u travčicu — zlaćanicu.

Jov. Malezanović

Vrani

Grakći, grakći, crna vrano,
Nek te gora čuje,
Grakći samo, mi već znamo
Što ti srce snuje.

Grakni jače sa tih visa
Kud ti oko kreće,
Sa te hridi na strmini
Kud ti miso lijeće.

Grakni smjelo i poleti
U dolinu smrti: —
Tu ćeš sjene opsjenjene
Gušiti i trti...!

Al ne leti, crna vrano,
Na svijetle vrhunce,
Jer će crno krilo tvoje
Naše spalit sunce.

Grakni crna gdje su sneni
Zamuknuli pijetli,
Al ne siži — glas ne diži —
Gdje nam sunce svijetli!

Jos. A. Kraljić

EUGEN KUMIČIĆ

Ima li Hrvata, koji ne zna za Eugena Kumičića, slavnoga istarskog pisca? Ima li koga, te nije suzu prolio nad iskreno osjećajnim njegovim djelima, u koja je prelio svu svoju rodoljubnu dušu? Rodio se Kumičić dne 11. siječnja 1850. u Brseču, u rodoljubnom mjestancu u istočnoj Istri. Otac mu je bio prije mornar, a kasnije trgovac. Već kao dijete bio je Eugen bistar i darovit, pa su roditelji svoga »Jenija« (kako su ga nazivali) dali u srednje škole. Mati je htjela da bude svećenik, ali je Eugen odabrao druge puteve: otišao je na sveučilište, da uči za profesora.

Poslije svršenih nauka ode u Split, gdje ga namjestiše za suplenta u ondješnjoj gimnaziji. Tu je napisao svoje prvo djelo: »Slučaj«, pripovijest, koja se u ono doba ugodno čitala. Tu je pripovijest kao i neke kasnije romane napisao pod pseudonimom Jenio Sisolski. Kumičić je svoju mladost proživio u svijetu: u Beču, Pragu i Parizu, ali on je u duši ostao dijete svojega kraja, sin ove naše zemlje Istre. Četiri su njegova romana, u kojima bije njegovo istarsko srce: »Začudeni svatovi«, »Jelkin bosiljak«, »Sirota« i »Teodora«. U tim knjigama Kumičić gleda vedro u svijet, s mnogo vjere i nade u konačnu sreću svojega istarskoga brata. Takav je on i u pripovijesti »Preko mora«, kojoj se radnja također odigrava u Istri. Ta su mu djela pribavila veliku slavu. On je u svoje vrijeme bio najčitaniji hrvatski pisac. Ne treba ni spominjati, da su te njegove divne pripovijesti pridonijele vrlo mnogo što su se i druga naša slavenska braća počela da zanimaju za naše zapuštene ljude u Istri, pa mu već stoga dugujemo mi Istrani vječnu hvalu.

Ali Kumičić je napisao i mnogo drugih djela, kojima nije uzimao građu iz života našega naroda u Istri. To su: »Olga i Nina«, »Gospodja Sabina« i neke kraće novele.

Najveće mu je i najpopularnije djelo roman: »Urota Zrinjsko-Frankopanska«. I taj roman ne možeš da pročitaš, da ne zaplačeš. Iz njega je nikla drama »Petar Zrinjski«, koja je prikazivana u zagrebačkom kazalištu s vanredno velikim uspjehom. Majstorsko je Kumičićovo djelo također i »Kraljica Lepa« ili »Propast kraljeva hrvatske krvi«. U tom romanu ima toliko divnih opisa, da ide u red najljepših i najsnažnijih romana napisanih u našem jeziku. Kumičić je bio više godina narodnim zastupnikom u hrvatskom saboru. Bio je u svakom pogledu čestit rodoljub, Kumičića su svi voljeli i poštovali, jer je on privlačio nesamo kao sjajan pisac već i kao

čovjek. Zlatno je bilo u njega srce, tako da su ga mnogi njegovi prijatelji od milošće nazivali »Jenijo«, baš onako, kako ga je zvala i njegova mati u njegovom rođenom Erseču.

God. 1878. služio je kao vojnik u Bosni. Svoje doživljaje u onom ratu opisao je u knjizi »Pod puškom«. U to vrijeme zapao je u bolest, od koje se nije nikada više izliječio. Ona ga je bacila i u rani grob. Bilo mu je oko 55 godina, kad se preselio u vječnost.

Ova dva retka neka su namijenjena njegovoj uspomeni! On je od nas zavrijedio kudikamo više radi svojih krasnih djela, kojima je i nas prodičio.

Vječna mu slava!

Gradiću moj lepi...

(u čakavskom nariječju)

Gradiću moj lepi spod visoke gori,
Gradiću moj beli težki bol me mori.
Moral san te pustit sa maminem grobou,
A srce mi vavek tuguje za tobon...
Kemu san te pustil grade puli¹⁾ mora,
Kad san šal po svete z rojenega dvora,
Kemu san te pustil va toj škuroj tmice?
Pustil san te suncu i kalebu²⁾ tice,
Svetlo moje duši i plamiku nade
Majestralu mora pustil san te, grade!
Kada sunce shaja vaje³⁾ posle zori,
Tvoj te sin pozdravlja tamo spreko gori,
Kad kaleba vidiš kako se zdiguje,
To ti moje srce za tobon žaluje
A majestral z mora, kad po tebe puzi,
To ti on prinaša moje gorki suzi.
Gradiću moj lepi spod visoke gori,
Pusta moja sreća, teška bol me mori!

Rik. Katalinić-Jeretov.

1) puli = kod, 2) kaleb = galeb, 3) vaje = odmah.

Kako je magarac jašio na magareu

Dugo sam razmišljao bi li vam ispričao ovaj događaj iz moga života ili ne bih. Sve sam se bojao da ćete mi reći: vidi ti toga urednika! Danas hoće da nas podučava, kako moramo biti dobri, marljivi i plemeniti, a eto on sam o sebi priča, da je bio lijenčina i nevaljalac, ili drugim riječima: mali magarac.

I bio sam fakin, priznajem. Uopće sam bio hirovit. Nekad sam učio da sam bio najbolji u razredu, a već za par mjeseci nisam više ni knjige pogledao, pa sam najednom bio među najgorima.

Moja majka, kojoj su ti moji hirovi bili već dozlogrdili rekla mi je jednoga dana na početku velikih školskih praznika:

»Već mi je tih tvojih fakinarija preko glave! Hajde spremi se, pa ćeš sutra sa mnom stricu u Kringu. — On će ti batinom istjerati te tvoje mušice iz glave...«

I zaista sutradan krenusmo pješice kroz nekoliko sela, šumom i šikarom, ravno u Kringu, odakle je bio moj pokojni otac rodom i tamo me majka ostavila kod strica. Dakako da mu je prije toga preporučila neka na me pazi, pa ako što skrivim neka mi i hlače ispraši.

Kod strica sam se osjećao sasvim dobro. On je, istina, bio mrk, ali ja sam zato slabo mario. Trčao sam po ogromnom dvorištu za kokošima, natjeravao mlade kuniće, penjao se na kruške, tresao ih nezrele na zemlju, uopće sam zbijao takve nevaljalštine, da mi je sada upravo neugodno sve pričati.

Najljepše sam se znao zabaviti s mladim magarčićem, što ga je stric imao s volovima u staji.

Kad su ga jednoga dana pustili iz staje, pa da će s njim na pašu, a ja hop! zajašim na njega i isprsim se ko kakav general.

Al da! Mlado magare nije bilo naviklo da niko na njemu jaši, i tek što sam na nj zajašio, a ono udari u trk, da se sve za njim prašilo.

— Oooh! Šta, šta — vikao sam prestrašen i grčevito ga zagrlim rukama oko vrata, a koljenima ga stisnem oko trbuha. To je magarca još više razdražilo i on prigne glavu skoro sasvim k zemlji, a stražnje noge digne u zrak, poskočivši nekoliko puta, a zatim pojuri ko strijela.

Stric potrči za njim da ga zaustavi. Pobojavao se i on da me magare ne bi zbacilo sa sebe i udarilo sa mnom o kakav zid, ali da tko bi magare dostigao!

To je bila luda utrka. Ja sam na njem poskakivao ko lopta. Njegova suha i koščata leđa rezala su me među nogama, da su mi sve suze iskočile na oči. Grabio sam ga za grivu, da se održim i čupao ga, a to je magarca još i više razdražilo, dok me na koncu ne dotjera do nekakve bare i ljosa! zbacio me s leđa ravno u kaljužu, oko koje su se vrzle kokoši, patke i guske.

Voda je štrcnula u vis kao vodoskok. Ja sam se počeo daviti u blatu — kokoši se razbježale na sve strane kokodačući ko luđe, guske su gakale, kunići se rastrčali, kudrov je stao lajati, magare je zarevalo, djeca su počela vriskati, susjedi se strčali, jednom riječju digla se paklena galama.

Stric je dotrčao s batinom u ruci, a ja sam znao što to znači. Uprem stoga sve sile i onako mokat i blatani iskopream se nekako iz vode, pa bjež preko dvorišta u kuću, brz ko zec.

Stric je galamio i psovao, strina je vriskala od straha, djeca se smijala ko luda.

Magare videći strica s batinom u ruci pobjalo se pa bježi naokolo po dvorištu. Stric potrči za mnom, a ja po stubama ravno na tavan.

— Ti lopove jedan — grmio je stric, a ja sam se tresao ko prut na yodi.

Došavši na tavan popnem se na prozor i stanem se derati i dozivati strinu, neka me spasi. — Kud sam god išao curila je s mene voda ostavljajući po stubama i po tavanu blatani trag. Na moju nesreću pre-jako sam se nagnuo kroz prozor, mokra mi se noga poskliznula i ja bum! padnem ko vreća s prozora....

Strina je vrisnula, svima je zastao dah.

— Ubio se —, začujem kako je netko kliknuo.

No ja se nijesam ubio. Magare je bježalo po dvorištu i upravo u času, kad sam se skotrljao kroz prozor naletilo je ravno pod prozor, a ja ljost! zajašio opet ravno na njega. Tako je valjda htjela sama Providnost Božja, koja me je čuvala.

Stric, koji je mislio da će me morati mrtva dizati sa zemlje videći me opet na magarcu, prasnuo je u smijeh. Ali meni bome nije bilo do smijeha. Magare se poplašilo i stalo ko ukopano, a ja se samo skliznem s njega na zemlju. Sve me je boljelo. Mora da sam uistinu jadno izgledao. ovako mokat, zamazan i potučeni, jer me je stric digao i na rukama me ponio u kuću.

Došla je strina, skinula s mene mokro odijelo i strpala me odmah u krevet. Skuhala mi je brzo topli čaj i dobro me pokrila. Dva dana sam morao ležati.

Sutradan došao je k mom krevetu stric, a ja ga onako pokajnički. sav pokunjen zamolim:

— Oprosti striče, bit ću dobar!

— Oprostit ću ja tebi, magare jedno! Dosta mi je tvojih fakinarija. Ne ću da snosim nikakve odgovornosti za tebe. Sutra te vraćam natrag majci.

— A jam sam baš htio da te nešto zamolim, rekoš ja.

— A što bi htio?

— Htio sam, dragi striče, da mi prodaš tvoje malo magare, koje mi je spasilo život.

— Oho!? Začudi se stric. A imaš li ti novaca?

— Imam uštedenih nekoliko novčića.

— Lijepo! A što ti misliš, što stoji jedno magare?

— Malo, rekoš ja. — Meni učitelj uvijek kaže, da sam magare, koje ništa ne vrijedi.

Stric se više nije mogao suzdržati, nego prasne u smijeh.

O ti, ugursuze jedan! Pa neka ti bude! Ako druge godine na početku školskih praznika dođeš k meni i doneseš mi dobru svjedodžbu, ja ću ti magarca pokloniti.

Možete si zamisliti kako sam bio veseo. I zaista. Druge školske godine učio sam sve u šesnaest i na koncu godine donio sam stricu svjedodžbu punu »odličnih«. Održao je riječ i dao mi magarca, na koga sam junački zajašio i uz veliko se slavlje, jašući na njem vratio u moje rodno selo, dok se me sva druga djeca gledala sa zavišću.

E. Radetić

Muha na sudu

Bilo ljeto, a muha ko pljeve. Čovjek nije više mogao od muke živjeti zbog muha, a sve da ga živa izjedu. Mlati amo, mlati tamo, a ja! muhe opet bockaju. Ne zna više šta bi od sebe, pa onako ljut hajde na sud, da tuži muhe. Sudac primi tužbu, pa provede raspravu. Na koncu izreče sudac ovu osudu:

— Po paragrafu petom o tamanjenju kukaca, dopušteno je gospodinu Bedakoviću, da može u svako doba muhu, gdje bilo da bilo, ubiti.

Tek što to sudac doreče, kad li sjede jedna muha sucu ravno na nos, a naš ti Bedaković zategnu šakom, pa suca po nosu, da mu je krv curkom potekla. Sudac ljutit skoči i zavika:

— Ah, lopove jedan, kako se usuđuješ udariti mene po nosu?

Bedaković mu sasvim mirno odgovori:

— Oprostite, gospodine suče, no ja sam se strogo držao petog paragrafa Vašeg zakona.

Što će sudac, nije mu mogao ništa, jer se zakonu svatko mora pokoravati.

ODGOVORI NA ŠALJIVA PITANJA

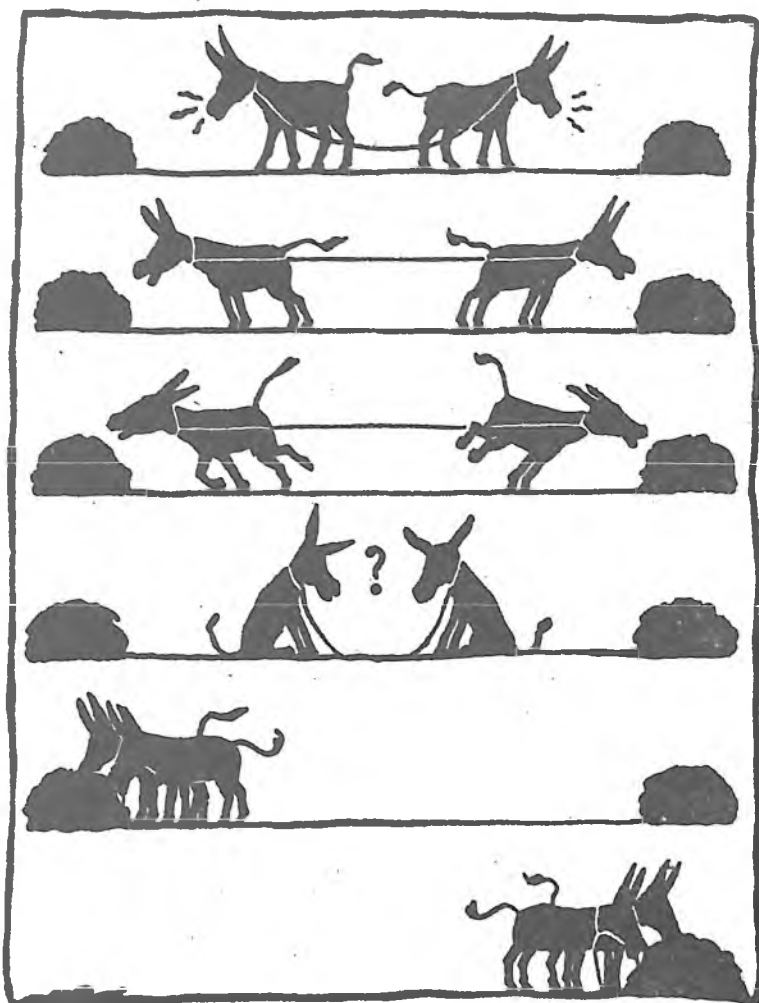
(sa strane 83)

1. Nigdje, jer vino ne raste!
2. Puževa kuća!
3. Kopriva!
4. Srp!
5. Slovo r
6. Krevet!
7. To je laž!
8. To je onaj magarac, na kom je Isus ujašio u Jerusolim!

NAŠI MLADI SARADNICI

SLOGOM RASTU MALE STVARI, A NESLOGA SVE POKVARI!

Pogledajte tude
Dva magarca — lude.
Kraj dvije sijena hrpe
Gladni kako trpe.

Htjeli bi do trave
Te budale prave,
No nesložna braća
Svak na svoju svraća.

Svaki k sebi vuče
Još će doć do tuče.
Kratko im je uže
Trebali bi duže.

Prosudit će svako:
Pući ne će lako
Vukli makar kako
To je uže jako.

Razmišljat su stali
Magarčići mali:
Prava to je bruka
Ova naša muka.

Sad im na um pade
Kako će da rade:
Bratska će nas sloga!
Dovesti do toga!

Ajdmo skupa k hrpi
Čemu da se trpi
Od gladi i posta?
Dok je sijena dosta.

Nesloga pokvari
I najljepše stvari
Ljudi kad se slože
Sve se izvest može!

Promotrite nude
Sad predašnje lude
I gledajte mara
Sada složnog para.

Durdica i Mila Mahulja učenice osnovne škole Sušak — Istarska ul. 10

NAŠI MALI SURADNICI

NA naš natječaj, raspisan u prošlom broju, dobili smo s raznih strana, od naših mnogobrojnih malih čitatelja i prijatelja, svu silu lijepih pripovijesti. Kad bismo htjeli tiskati sve one stvari, koje su vrijedne da se objelodane, ovaj bi naš list bio i suviše malen.

Stvari, koje su vrijedne, da se štampaju, i koje bismo bez daljnijega mogli uvrstiti, kad bismo imali prostora, poslali su nam ovi naši mladi prijatelji:

Ivanka Bačić, učenica II. razr. osnovne škole, Orehovica p. Čavle.

Marija Bajić, učenica II. razr. osnovne škole, Oklaj.

Oto Ćisar, učenik I. D razreda građanske škole, Osijek.

Zvonimir Ćop, učenik III. razr. osn. škole, Pleternica.

Marica Filipović, učenica II. razr. gimn., Zemun, Ugrinovačka 152.

Franjo Jaksetić, Đački internat, Zagreb, Habledelićeva ul. 1.

Đurđica i Mila Mahulja, učenice osn. škole, Sušak, Istarska ul. 10.

Stjepan Malovan, učenik III. razreda drž. građanske škole, Korčula.

Dušan Mihelić, učenik III. razr. gimnazije, Daruvar.

Anton Orlić, uč. I. razr. više narodne škole, Aleksandrovo na Krku.

Vojislav Popović, đak, Prijepolje, Srbija.

Nevenka Predragović, uč. II. razr. osn. škole, Narta kod Bjelovara.

Mijo Šimić, učenik II. B razreda gimnazije, Osijek I., Ružina ul. 97.

Stjepan Tkalec, učenik IV. razr. gimnazije, Bjelovar.

A sada malo kritike!

Ivanka Bačić. Veoma je lijepo i pametno složila pripovijest. Svaki odlomak je jedna lijepa i zaobljena cjelina. Veoma nam se sviđjela.

Marija Bajić. Kratko, ali jezgrovito, a ujedno vrlo lijepo opisala je sliku. Kad znamo da je pripovijest pisala učenica drugog razreda osnovne škole u Oklaju, dakle djevojčica, koja je istom svršila prvi razred, a od drugoga jedva polovicu, pa već znade tako lijepo sastavljati priče, makar uz sliku, moramo joj čestitati.

Oto Ćisar. U tebe je bujna mašta, pa znaš zaista od jedne male sličice složiti čitav roman. To je lijepo, pa ako pođe tako dalje ti ćeš moći uskoro, budeš li malo više pazio na jezik i pravopis, postati vrstan pripovjedač.

Zvonimir Ćop. Ti si kratak. A kažu, da je osobito dobar pisac onaj, koji znade s malo riječi mnogo toga izreći. Inače si uredan, nemaš pogrešaka ni križanja, a to je vrlo lijepo vidjeti... Samo tako dalje.

Marica Filipović, Zemun. Vidi se da si žensko. Lijepi ružičasti papir, ko ljubavno pismo. Inače je pripovijest malo suhoparna. Svemu valja dati malo svježine, malo zanimljivosti. Svakako je stvar dobra.

Franjo Jaksetić. Dobro je u svakom pogledu. Čini se da ti mnogo pišeš, jer ti se to i po rukopisu i po načinu pisanja poznaje. Ali baš zato, jer dosta pišeš, dosta si površan, a to ne smije biti. Kad se nešto šalje na natječaj, to mora biti bez i najmanje pogreške, savjesno i zdušno napisano, kao kad pišeš školsku zadaću, koja bi te mogla srušiti na godinu dana. Čak još i više. Jer školsku zadaću čita samo jedan čovjek: učitelj ili profesor, a sastavak za štampu čitat će nekoliko tisuća ljudi i svatko će držati, da ima pravo prigovoriti. Inače je, kako rekoh, vrlo dobro.

Đurđica i Mila Mahulja. Vaša je stvar tako dobra, da nam je skoro nemoguće vjerovati, da ste vi to same, kao učenice osnovne škole, mogle sastaviti. Ta je pjesma takva, da ju se ne bih stidio potpisati ni ja. Mi ju donosimo, da vide i drugi, što ste napisale!

Stjepan Malovan. I ti si kratak, a to je dobro, ako je pametno napisano. Tvoje nije loše i da imamo mjesta mi bi ga svakako odštampali. Ako kada još štogod sastaviš, pošalji nam, pa ako bude vrijedno mi ćemo ga objelodaniti.

Dušan Mihelić. Izvrsno. Ti si gotov romanopisac. Ti si odmah sastavio cijeli roman: opisao si mjesto, gdje se je to događalo, opisao si profesora Franića, koji je htio dokazati, da magarci nijesu glupi, opisao si sam čin, a sve to lijepo i bez pogreške. Uvjereni smo da će se tvoje ime za pet-šest godina blistati u našim najboljim književnim listovima.

Anton Orlić. Imaš lijepi način pisanja i znadeš stvar koju opisuješ učiniti zanimljivom... ali u buduće pazi na »vanjsko lice pismenih radnja«, kako se to kaže u školi. Ne smije biti križanja ili pogrešaka. Inače je vrlo dobro, pa sam tvoj sastavak s užitkom pročitao.

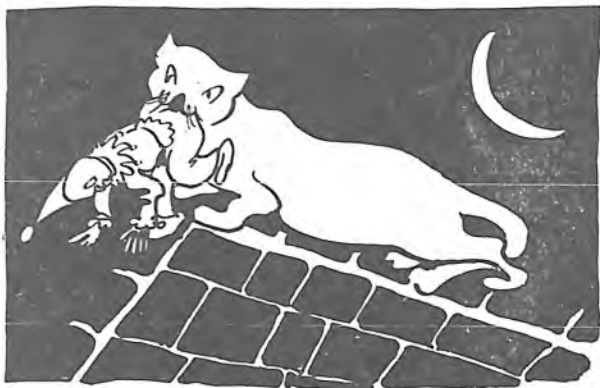
Vojislav Popović. Nijesi naznačio, koji razred i kakvu školu polaziš, pa ne znam pravo ocijeniti. Napisao si tako majstorski i tako dobro, a osim toga lijepo i pravilno, da mi se sve čini kao da si već odrastao momčić, vješt peru, koji bi znao i nešto vrijedna sastaviti. Ako je tako, a ti nam se još javi, pa nam opiši na primjer, kako je u Prijepolju, kakvi su tamo ljudi i kakvi njihovi narodni običaji, a možda da nam pošalješ i kakvu sličicu uz to. Naši će čitatelji to rado pročitati, naročito oni dolje u Istri, koji također, krišom, na paši listaju ovaj naš listić, kad znadu da nema u blizini karabinijera.

Nevenka Predragović. Tvoj je sastavak od sviju, koji su nam stigli na natječaj, najljepši i najuredniji, i ja ti čestitam.

Mijo Simić. Stihovi tvoje pjesme malko šepaju, no ne smije se reći da nemaš talenta. Moglo bi iz tebe nešto biti.

Stjepan Tkalec. Ti si naš stari suradnik. Dobro je, ali u buduće piši crnilom. Stvari pisane olovkom bacamo u koš.

A SADA EVO DRUGOG NATJEČAJA:

Ovoj slici ne dajemo nikakav naslov. Svatko neka sam izmisli zgođan naslov i neka napiše kratku pripovijest. Najbolja pripovijest u pjesmi ili prozi dobit će nagradu.

NOĆ

Noć silazi s visa
Sa vedrih visina.
Prati je mir blagi i meka tišina,
a zvijezde joj svijetle
sve staze i pute,
Kud se ona šulja:
da u san uljulja
Sve čovječje boli i sve patnje ljute.

R. Katalinić Jeretov

Klok i Flok

Varate se, ako mislite, da je Flok zato što je star izgubio volju za šalu i komediju. O ne, on je još uvijek onaj stari ugursuz, kakav je bio prije dvadeset i pet godina, kada smo u ovome našem listu, tada još u Opatiji, pod Učkom, opisivali njegove zgone i nezgone.

On se još i danas voli našaliti, naročito pak sada otkako mu je došao ko naručen mladi Klok, s kojim se povazan igra, skiće i planduje, na veliku radost svoje gospe Flokovice,

spodskom autu, naglo zaokrenuo i stao.

— Oho?! Začude se naša dva majmuna. Tko to dolazi u našu majmunsku četvrt?

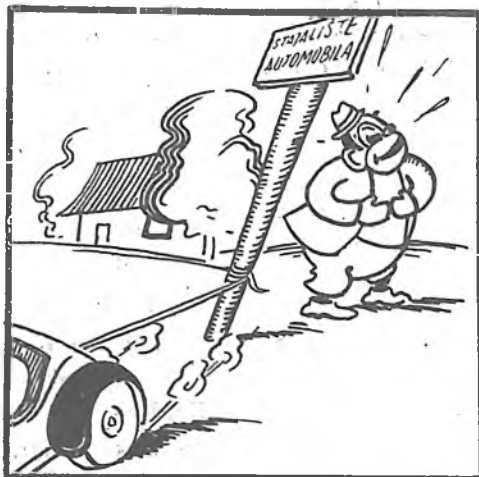
Gospodičić izade iz auta, pa ne videći u blizini nikakve dječurlije, nije auto ni zaključao nego ga ostavi ukraj ceste i zamakne u jednu kuću.

— Baš mi je došao ko naručen, reče Klok. Sjest ću u auto i provesti se malo gradom, a zatim ću odjuriti i malo izvan grada u prirodu.

kojoj više ne zanovjeće po kući.

Izišli tako on i Klok jednoga lijepoga i sunčanog dana na ulicu, ne znajući ni sami kuda bi. Flok je bio naumio poći u posjete nekom svom starom znancu u zoološki vrt, no Klok se baš nije dalo tako daleko pješačiti.

Tu-tu, tu-tu... prekine najednom njihovu prepirku automobilska trublja i da nijesu brzo otkočili u stranu bili bi nastradali. Nekakav fićfirić projurio je mimo njih u go-

— Ludo jedna, što ti pada na um. Hoćeš li još da koga pregaziš, pa ti nijesi nikakav šofer, žestio se stari Flok.

— Što? Ja da ne znam šofirati? uvrijedio se Klok. Jednom sam se zajedno s Jožićem utrkiavao čak na svjetskim trkama. Vidjet ćeš ti sada!

To rekavši pope se u automobil i stane vući i natezati nekakve poluge, a ma ko pravi šofer.

— Čekaj ti golobradac jedan, oznojit ćeš se pošteno prije nego što se makneš s mjesta, ja ti kažem, reče u sebi Flok i zamisli psinu.

Dohvati neko jako uže, koje je ležalo uz cestu i hitro da ga Klok ne opazi, priveže auto o stup uz cestu.

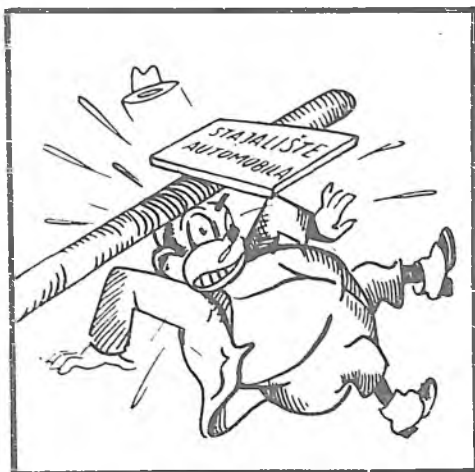
Klok siđe s auta, zavrti polugu sprijeda i stavi motor u pogon. Stade buka motora, da je sve odzvanjalo, a auto ni makac s mjesta.

— Ha-ha-ha, smijao se u sav glas stari Flok Klok.— Gdje je onaj vrsni šofer, koji se utrkiavao čak na svjetskim trkama preko Pirineja? rugao se stari Flok i hihotao, da su mu se usta raširila sve do uha.

Klok se već stao vrpeljiti na svom sjedalu. Koji li je to bijes tom autu i tom motoru. Motor radi punom parom, a auto se ne miče s mjesta. To mu se bome još nije nikada dogodilo. Pregleda zavore, svi su popušteni, dakle auto bi morao da juri, a on evo stoji ko ukopan.

Obazre se i u tren oka vidi kakovu mu je huncutariju spremio stari Flok.

— E nećeš, rasrdi se i otvori sve pipee, a motor stade praskati. Imao je bome ravnih 10 konjskih sila, pa nije čudo što je najjednom svom snagom iščupao stup o koji ga je Flok užetom privezao.

Stup se digne, nagne, i: ljosa starog Floka po glavi da je sve zvižde vidio u po bijela dana. A auto odjuri ko sve strijele dignuv za sobom čitave oblake prašine.

— Jao moja glava, jao moja glava, urlikao je Flok od boli, ali uzalud. Pravo mu bješe, jer što je tražio to je i našao.

Psovao je kod lud od bijesa, ali što je htio. Sam si je bio kriv. A Klok se je dotle negdje smijao jureći u gospodskom automobilu gradskim ulicama, a djeca se sve okretala za njim, čudeći se kako majmun šofira.

Flok ovaj puta nije otišao nikamo u posjete. Povukao se u kuću svojoj Flokovici i metao si na glavu hladne obloge, zaklevši se da će onom nevaljalcu Kloklu drugi puta vratiti milo za drago.

Zašto?

Zašto?

Zašto se more nikada ne prenapuni i ne prelije preko kopna, iako se u nj neprestano slijevaju ogromne količine vode iz silnih rijeka i iz oblaka? More se zato ne može preliti preko kopna, jer ono neprestano vraća rijekama svu onu vodu, koju od njih primi. Evo kako:

Sunce grije morsku vodu, voda ishlapljuje i u obliku nevidljivih para diže se u nebeske visine. U nebeskim visinama zrak je hladan i tamo se te pare zgusnu i postaju oblaci. Vjetar tjera oblake natrag k zemlji. Kod daljne promjene topline oblaci se zgusnu u kaplje vode, koje u obliku guste kiše padaju ponovno na zemlju. Zemlja ih upija i propušta, one prodiru sve dublje, a kad naiđu na kamenu plohu kroz koju ne mogu dalje skupljaju se i probiju opet na površinu i izviru u obliku gorskog vrela, potočića, rijeke. A kao rijeke teku i opet u more.

A onda započinje cijela pripovijest opet iznova.

Zašto električna žarulja pukne kao puška, kad se razbije? Električne žarulje su sasvim prazne i u njima nema ni najmanje zraka. Kad žarulja padne i staklo se razbije, zrak svom snagom navre da ude u onaj, do tada, zrakoprazni prostor. Ta navala zraka u prazninu proizvodi onu jaku buku.

ZABAVNI KUTIĆ

DOPUNJALJKA

Š				C
K				R
O				K
L				V
A				A

grad u Jugoslaviji

» » »

množina vodene pare u zraku

lažljivac

brdo više Beograda

PREMETALJKE

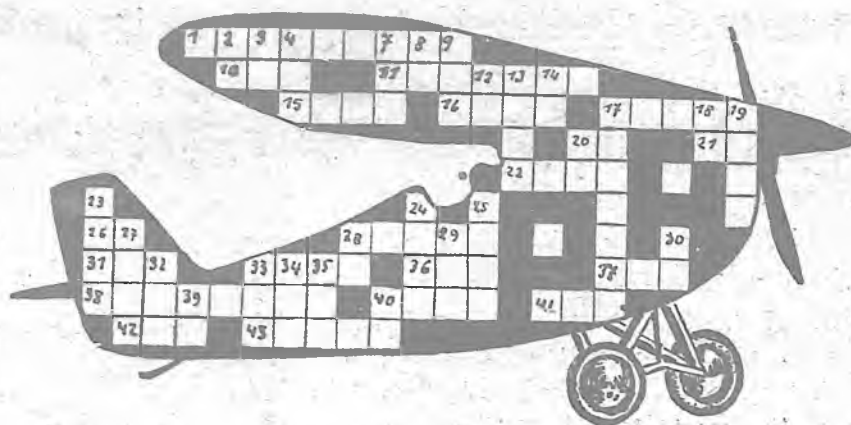
A sada da vidimo, koliko zemljopisa znate!

Ovdje imate 8 riječi, od kojih možete sastaviti po jedno ime naših RIJEKA. — Uza svaku riječ napišite desno crte ime rijeke!

DINA R
RUMA
PAUK
RIBA

DUVNA
RODA
KRAK
SVRAB

KRIŽALJKA

Vodoravno: 1 ptica pjevica žute boje, 10 naziv za sanje, pojava kod spavanja, 11 padati, 15 vrsta mirodije, 16 grob, 17 slično kao bezdan, 20 mjera za zemlju, 21 jesna čestica, 22 najzdravije piće, 26 mjera za elektr. svjetlo, 28 vrsta fine čokolade, 31 umak, 33 jaki vjetar, 36 vrsta vrbe, 37 lična zamjenica žen. roda, 38 prašci za glavobolju, 40 pogrđni naziv za loša čovjeka, 41 as, najjača karta, 42 blizu, pokraj, 43 hip, sekunda.

Uspravno: 2 kao 41 vod., 3 predlog, 4 žensko ime, 7 organ njuha, 8 kratica za apostol, 9 naslov za vladaoca, 12 kao 21 vod., 13 mjera za tekućine (stara), 14 pokaz. zamjenica, 17 naziv za lice koje nekoga prati, 19 pasmina, 20 kratica za advent, 23 vlasi, 24 poklič, 25 posjedovati, 27 naziv za napravu za prelaženje preko vode, 28 jezična čest, 29 muško ime, 30 predlog, 32 kraći naziv za: spava, 33 kočijaška potrepština, 34 rijeka kodja kod Jasenovca utiče u Savu, 35 divlja zvijer, 39 inicijali Ivana Krstitelja, 40 kratica za: kvorumom.

ŠARADA

Prva:

Mala zvijerka duga repa
Cvili, kad je veća ščepa.

Druga:

Vitka šipka, duga, tanka
Služi đaku bez prestanka.

Skupa:

Kad se obje riječi spoje,
Onoj prvoj zatvor to je.

ODGONETKE ZAGONETKI IZ BR. 5.

1. Verižna dopunjaljka: SOKOTOROBODOLOVO
2. Ispunjaljka: Stroj, zarez, mačka, Zadar, Marko. Koso: JEČAM
3. Preobrazba: Koza, kora, bore, bure.
4. Je li ovo moguće: 1 sve, 2. ništa..

Ispravno su odgonetali: Ankica Tomlinović, Nova Gradiška — Franjo Jaksetić, Zagreb.

»Mali Istranac« izlazi jedamput mjesečno. — Pretplata iznosi 12 dinara na godinu. — Pojedini broj stoji 1 dinar. — Za inostranstvo dvestruke. Uredništvo i uprava nalaze se u Boškovićevoj ulici br. 20. — Telefon 59-31. Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik: Ernest Radetić, Zagreb, Boškovićeve ulica 20. — Tiskara C. Albrecht (P. Acinger), Zagreb, Radićeva ulica 26. Za tiskaru odgovara: Petar Acinger, Zagreb, Gundulićeva ulica 22a.